

ПРВА БЕСЕДА

О ТОМЕ ДА СЕ ЖИВОТ У ХРИСТУ ОСТВАРУЈЕ КРОЗ СВЕТЕ ТАЈНЕ КРШТЕЊА, МИРОПОМАЗАЊА И ПРИЧЕШЋА

Живот у Христу, дакако, ниче у овоме животу и у њему има свој заматак, али гаиршенство поприма у ономе будућем, односно када доспемо до *онога* Дана; па нити је овај живот у стању да га у потпуности изобрази у душама л.удским, нити то може онај будући - уколико < ш сам овде не стекне свој зачетак. Јер, телесност помрачује овај живот, те отуда и потиче тама и мропадљивост, која не може наследити непропадљивост. Због тога је апостол Павле, сматрајући да смрт веома доприноси животу уз Христа, говорио: „*Имам жељу умрети и са Христом бити, ишио је МНОГО боље*“.¹ Ако би до будућега живота и доспели они који немају духовних снага ни чувствава која су за то потребна, њима он не би пружио благостање, него би онај блажени и бесмртни свет настањивали као мртви и као бедници.

2. Разлог за ово је у следећем: кад се светлост роди и Сунце пружи своје чисте зраке, тада више Кије могуће створити око ако га већ нема; кад се миомирис Светога Духа посвуда разлије и све ирисиспуни, тада не може тај миомирис осетити

¹ *Филип. 1,23.*

онај у кога нема чула мириса. Син Божији ће у онај Дан Својим пријатељима омогућити да се причесте божанским Тајнама, а оно што је Он од Свога Оца чуо, то ће и они од Њега моћи да спознају; потребно је, наравно, да доспеју донде као Његови пријатељи и да имају уши за слушање. Наиме, није могуће *тамо* успоставити пријатељство и отворити своје уши, или приправити свадбено рухо и приготовити све што је онеме Женику потребно, јер радионица свега тога је у овоме животу - а они који све то нису стекли пре свога одласка из овога живота, ништа заједничко неће имати са оним животом. О томе сведоче оних пет девојака² и узваник на свадби,³ јер су дошли на гозбу не постаравши се ни за уље ни за свадбено рухо.

3. Свакако, тог унутарњег и новог човека, „*сазdanог по Богу*“,⁴ овај свет носи у својој утроби, и тек када човек *овде* буде створен и задобије своје обличје, он се коначно рађа у ономе савршеноме свету, у коме нема старења. И као што замeтaк, још док се налази у мрачном и течном животу у мајчиној утроби, природа припрема за живот на светлости и, као по неком правилу, приговљује га за живот који ће примити, тако исто бива и са светитељима. То је апостол Павле имао на уму кад је Галатима писао: *„Дечице моја, коју опет с муком рађам, докле се Христос не*

² *Маш. 25,1* и даље.

³ *Мат. 22,1-14*.

⁴ *Еф. 4,24*.

убличи у вама".⁵ Још нерођени замеци, међу-Тим, иикада неће доспети до познања овога жи-иота, док се блаженим хришћанима још овде от-Кривају многе ствари из будућег живота. Разлог |с тај што замесима овај живот није садашњи, исћ дословно будући. Јер, до оних простора, у ко-јима они почивају, не доспева никакав зрак све-тлости, нити ишта друго што сачињава овај жи-иот. И то, с нама није такав случај, него се онај бу-дући живот на неки начин улио и помешао са са-дашним - оно Сунце је и за нас човекољубиво изашшло, наднебесно миро се разасуло по немири-Сним земаљским просторима, а анђелски Хлеб је и н.удима дарован.⁶

4. Због тога је, дакле, светитељима могуће не само да подобно живе и да се припремају за буду-Ки живот, него да већ сада, у овоме животу, жи-ве п делају сагласно са оним животом. „Хватај се за живот вечни“,¹ пише Павле Тимотеју; на другоге месту каже: „Ј живим - не више ја, него И иви у мени Христос“;⁸ а божанствени Игнатије вели: „Вода жива је у мени, која у мени говори“.⁹ |Препуно је Свето Писмо таквих места. Пошто је светитељима обећано да ће тај будући Живот до-века бити са њима („И ево, ја сам са вама у све да-не до свршетка века“¹⁰), о чему другоге онда

■ Гал. 4,19.

" //с. 78,25.

⁷ / Тим. 6,12.

Ч'ал.2,20.

⁴ (’нетИ Игнатије Богоносац, Посланица Римљанима 7.

ш Мат. 28,20.

уопште треба и размишљати? Јер, Господ није отишао одмах пошто је земљи подарио семе живота, и нама дао нож и ватру, препуштајући људима да саде биље и да се прехрањују, да пале ватру и користе нож, већ је Он Сам уистину присутан, како каже блажени Павле, и „чини у вама и да хоћете и да творите”,¹¹ те је Он Тај Који ватру пали и налаже је, и Он је Тај Који нож држи. Заиста, „хоће ли се секира величати над оним који њом сече”,¹² или може ли бити ичега доброга за оне са којима Добри Господ не пребива? Па ипак, Господ није обећао само да ће се наћи уз светитеље, већ и да ће остати уз њих и, што је и од тога веће, да ће у њима Своје станиште начинити.¹³ Навешћу, свакако, и она места где апостол Павле каже да се Господ са светима толико човекољубиво сједињује да постаје једног духа са њима: „А ко се сједини с Господом, један је дух с Њим”,¹⁴ и: „да будете једно тело, један Дух, као што сте и позвани”.¹⁵

5. Као што је човекољубље Божије неизрециво и као што Његова љубав надилази сваки човечански разум и подобна је само божанској доброти (јер то је „мир Божији, који превазилази сваки ум”¹⁶), тако се и Његово сједињење са онима које љуби, налази изнад сваког сједињења ко-

¹¹ Филп. 2,13.

¹² Ис. 10,15.

¹³ Јов. 14,23.

¹⁴ ЧКор. 6,17.

Б Еф. 4,4.

¹⁶ Филип. 4,7.

је се може замислити, и природно је да му нема сличног примера. Због тога су Светоме Писму и били потребни толики примери како би било у стању да покаже то јединство, јер један пример не би био довољан. Стога оно некада помиње станара и стан, некада грозд и чокот, некада, опет, помиње брак, а некада удове и главу - и ниједан од тих примера није истоветан са оним сједињењем; јер, не може се преко тих примера доспети до саме истине.

6. Природна је нужност да из љубави следи сједињење; а шта ли може бити равно божанској љубави? Затим следи оно што, како се сматра, превасходно показује јединство и заједницу - то је брак, или складан однос између удова и главе; но, он не може ни издалека да покаже стварност оног сједињења. Јер, брак није у стању тако да сједини двоје људи да они живе једно у другоме као што се то дешава са Христом и Црквом. Оту-да је божанствени Апостол, назвавши брак „тај-ном великом“, додао: „А ја Говорим о Христу и о Цркви“,¹⁷ не указујући тиме на овај човечански брак, већ на онај који се остварује кроз чудо. Удови тела, опет, сједињени су са главом и кроз то сједињење живе, али кад се од ње одвоје, они умиру. Чини се, ипак, да су и хришћани сједиње-ни са Христом више него са својом главом и да више живе кроз Њега него кроз складно једин-ство са властитом главом. То се јасно може виде-ти на примеру блажених мученика, који су радо

¹⁷ Еф. 5,32.

подносили оно прво, а за друго нису хтели ни да чују: наиме, са задовољством су давали да им главу и удове одрубе, а да се од Христа раставе - о томе није могло бити ни речи.

7. И тако долазимо до онога што је најчудноватије. Са чиме би, наиме, нешто могло да се сједини присније но са самим собом? Но, и та заједница је слабија од онога јединства. Јер, сваки од блажених духова, једно исто будући у односу према себи самом - више је сједињен са Спаситељем него са собом пошто Њега љуби више него себе. Ове речи потврђује апостол Павле кад се моли да буде одлучен од Христа ради спасења Израиљаца,¹⁸ како би сва слава припала Христу. Па кад је човечанска приврженост толика, онда се божанска не да ни замислити! Ако грешни и лукави људи показују такву благодарност, шта би тек требало рећи о оној божанској доброту? А пошто је божански ерос толико натприродан, свакако да и сједињење ка коме он води оне који се међусобно љубе, превазилази човечански ум, те се оно никаквим примером не може показати.

8. Погледајмо то и на овај начин. Много тога нам је за живот неопходно: ваздух, светлост, храна, одећа, саме природне силе и удови тела; но, не дешава се да је човеку све то увек и за сваку сврху потребно; него он користи сад ово, сад оно - већ према томе какву корист у тренутној потреби свака од тих ствари пружа. Наиме,

¹⁸ „Јер бих желео да ја сам будем одлучен од Христиа за браћу своје, сроднике моје по телу " (Римљ. 9,3).

облачимо одећу, али нам она не може бити храна, па кад нам затреба трпеза, нешто друго морамо потражити. Светлост, опет, не можемо удисати, а ваздух нам не може бити зрак уместо ње; нити располажемо увек дејствима чувстава и удова нашега тела, нити се увек њима служимо, већ понекад бива да око или рука буду неделатни кад нешто треба чути; а опет, када хоћемо нешто да дотакнемо, довољна је рука, но кад нешто треба омирисати, или чути, или видети, она нам више није од користи, па оставивши њу, обазиремо се на друге моћи. А Спаситељ је увек и на сваки начин уз оне који у Њему живе, тако да им пружа оно што им је за сваку потребу довољно - Он постаје њима све, и не допушта да се обазире на било шта друго нити да ишта друго иоткуда траже. Тако да нема ништа што је светима потребно а да им то не пружа Он Сам: јер Он и раћа, и подиже, и храни, Он је и светлост и дисање; Он саздаје у њима око да Га могу угледати, и опет, просвећује их Собом и нуди Се како би Га могли видети. Он је истовремено и хранитељ и храна, Он је Тај Који пружа Хлеб живота, а Он је и то што се пружа; Он је Живот за живе, Мир за оне који траже предаха, Огртач за оне који се желе оденути. Заиста, Он је Тај са Којим можемо корачати, јер Он је и Пут, а поврх тога, Он је свршетак и крај Пута. Ми смо удови, Он је Глава; кад се треба борити, Он се бори заједно са нама; кад треба почаст да примимо, Он је Тај Који је уручује; кад побеђујемо, Он је истински венац славе.

9. Тако нас Он одасвуд обраћа к Себи и не допушта нам да свој ум ка нечему другом управљамо нити да имамо љубави ка неком другом бићу. Ако нам се жеља покрене овамо, Он је спутава и ублажује; ако се покрене тамо, опет Он, а ако се на неку другу страну покрене, Он и тај пут заузима и руководи оне који њиме корачају. *„Да изађем на небо, вели, Ти си онде; да сиђем у пакао, онде си. Да се дигнем на крилима од зоре и преселим се на крај мора, и онде ће ме рука Твоја водити, и држати ме десница Твоја“*.¹⁹ Некаквом чудесном и човекољубивом присилом Он привлачи човека само к Себи и само са Собом сједињује. А то је, сматрам, она присила којом је Он окупио у Свој Дом и посадио за Трпезу оне које је позвао, говорећи Своме слуги: *„Приволи их да уђу, да ми се напуни дом“*.²⁰

10. Нека буде. Из свега што је речено, јасно је, дакле, да је живот у Христу за оне свете који живе и делају у складу са њим, стварност не само у будућем веку, већ и у садашњем. Треба у наставку говорити и о томе на који начин свети могу живети како би, као што каже апостол Павле, *„ходили у новом животу“*,²¹ односно шта треба да чине па да се Христос сједини са њима и да им прирасте - а не знам ни како бих то исказао.

11. Наиме, живот у Христу нам је, с једне стране, дарован од Бога, а са друге, плод је нашег

¹⁹ Пс. 139,8-10.

²⁰ Лук. 14,23.

²¹ Римљ. 6,4.

труда; тако он представља и чисто Његово дело, али и дело наше ревности. А заправо, толико је мали наш допринос у томе да је довољно само да прихватимо благодат, да не проћердамо ризницу и да не угасимо светиљку која је већ упаљена, односно да не приносимо ништа што је противно животу и што рађа смрт. Јер, свако човечанско добро и свака врлина води ка једноме: да не подижемо мач против себе самих, нити да избегавамо благостање и да слављеничке венце одбацујемо са својих глава, будући да суштину овога живота Сам Христос, Који је уз нас, на неизрецив начин засађује у наше душе. Јер, Он је уистину присутан и укрепљује саме корене живота, које је Сам Својом вољом даровао. А присутан је не као раније, односно заједничарећи са нама на гозбама, скуповима и заједничким трпезама, већ на начин који је другачији и савршенији, којим смо постали сателесници Његови, и учесници у Његовом животу, и удови Његовога Тела, и све оно што ка томе води. Јер, као што је неизрециво Његово човекољубље, које Га је подстакло да толико заволи оне који су најнедостojнији, те да их толико великих благодати удостоји, и као што сједињење којим се Он сједињује са онима које љуби, надилази сваки опис и сваки назив, тако је чудесан и начин на који Он општи са светима и чини им добро, а то приличи само Ономе Који твори чудеса. Јер, оне који Његову смрт - којом је Он уистину умро ради нашега живота - дословно подражавају одређеним знамењем, Он обнавља и изнова саздаје, и чини их причасницима Његовога живота.

12. Заиста, изображавајући кроз свештене Тајне Његово погребeње и објављујући Његову смрт, рађамо се и саздајемо кроз њих, и на натприродан начин сједињујемо се са Спаситељем. Свете Тајне су оно чиме, како каже апостол Павле, у „Њему живимо, и крећемо се, и јесмо“.²² Крштење, наиме, дарује постојање и, уопште, ипостас по Христу, јер примајући мртве и развраћене људе, по први пут их уводи у живот; а помазивање светим миром усавршава новорођенога, полажући на њега енергије које овом животу приличе; док света Евхаристија овај живот и ово здравље одржава и крепи, јер дарује Хлеб живота да би се сачувало оно што је крштењем и миропомазањем стечено и да би новорођени остали у животу. Због тога, примивши своје биће кроз купељ крштења, ми живимо тим Хлебом и ходимо светим миром.

13. На тај начин живимо у Богу, преносећи своје живљење из овог видљивог света у онај невидљиви - не мењајући тиме место, већ владање и начин живота. Јер, нисмо се ми покренули нити успели ка Богу, него се Он покренуо и сишао к нама. Нити смо ми тражили, него смо тражени; јер није овца тражила свога пастира нити драхма свога власника,²³ него се Он нагнуо над земљу и пронашао Свој образ, и дошао до места где је овца лутала, па ју је подигао и од тумарања одвратио. Учинио нас је небескима не премештајући

²²Дел. ап. 17,28.

²³Лук. 15,4-9.

нас одавде, него смо на земљи остали, и подарио нам је небески живот не узносећи нас на небо, већ спуштајући и нагињући небо к нама. Како рече Пророк, Он „*сави небеса и сиђе*“.²⁴ И тако, кроз те свештене Тајне, као кроз какав прозор, у овај мрачни свет улази Сунце правде и усмрћује овај световни живот, а васкрсава онај натприродни; а Светлост света побеђује свет, на шта указују речи: „*Ја сам победио свет*“²⁵ уводећи вечни живот у ово смртно и пролазно тело.

14. Кад сунчев зрак уће у кућу, светиљка не привлачи више на себе погледе посматрача, већ светлост сунца преовладава и заузима сав простор. На исти начин и светлост будућега живота - кад кроз свештене Тајне ступи у овај живот и настани се у душама верних - побеђује живљење у телу и красоту овога света, и сакрива његов сјај; а то је живот у духу, којим се побеђује свака телесна жеља, по речима апостола Павла: „*По духу ходите, и похоту телесну нећете чинити*“.²⁶ Тај пут је Господ поставио долазећи нам, и та врата је отворио кад је у овај свет ступио, и није хтео да их затвори кад се Своме Оцу вратио; од Њега послан, кроз та врата се враћа људима - штавише, увек је присутан, и са нама јесте и биће довека, држећи се оних Својих обећања.

15. Према томе, како би рекао Патријарх, „*овде је доиста кућа Божија, а ово су врата не-*

²⁴ Пс. 18,9.

« Јов. 16,33.

²⁶ Гал. 5,16.

беска”,²⁷ кроз које нису само анђели силазили на земљу (јер су присутни уза сваког који савршава свете Тајне), већ и Сам Владика анђела. Стога и Сам Спаситељ, кад је прихватио да буде крштен Јовановим крштењем, као што Писмо каже, отворио је небеса, показујући да су то двери кроз које ћемо угледати небеске просторе. Говорећи да онај ко није крштен не може ући у живот, имао је на уму управо то да бања крштења представља некакав улаз и двери. „Отворите ми врата правде”,²⁸ вели Давид, желећи да му се, како ја сматрам, ове двери отворе. Јер, то је оно што су многи пророци и цареви жудели да виде: како Саздатељ тих двери силази на земљу. Због тога, каже он, ако би му било могуће доспети до двери и проћи кроз њих, исповедио би благодарност Богу, Који је тај зид разорио. „Ући ћу на славићу Госиода”, вели, знајући да ће кроз те двери моћи да доспе до савршеног познања Божије доброте и љубави према људском роду.

16. Шта би, дакле, могао бити већи знак доброте и човекољубља Божијег од тога да се душа, купајући се водом крштења, ослобађа од сваке нечистоте, и да, помазујући се светим миром, царује у Царству небескоме, и да је Он храни, пружајући јој Своје Тело и Своју Крв? Шта се може упоредити са тим да људи постају богови и синови Божији, да наша природа божанском чашћу бива узвишена, а земљани човек уздигнут до

²⁷ *Пост.* 28,17.

²⁸ *Пс.* 118,19.

толике славе да већ постаје равночастан и равнобожан са божанском природом? И шта би нам чудесније и веће могао оставити? Јер, то је, чини ми се, врлина Божија која је покрила небеса - која је надишла сваку творевину и покрила свако дело Божије, побеђујући својим величанством и својом добротом. А међу свим божанским делима, којих је толико много, која су толико добра и велика, нема ниједнога које не заостаје за мудрошћу и уметношћу Творца; могао би Он, дакако, створити дела која су лепша и већа од ових што постоје и што би неко могао замислити. Ако би постојало некакво дело Божије толико лепо, толико добро да се може поредити са оном мудрошћу, силом и уметношћу, једном речју да је једнако са Његовом бесконачношћу, те да као какав знак представља све величанство божанске доброте, мислим да би и оно било побеђено. Јер, свагдашње дело Божије је у томе да предаје добра, и све ће ради тога учинити; а то је циљ свега што је већ настало и свега што тек има да настане у будућем времену.²⁹ Чинећи то, предао је Бог највеће добро, а веће од тога није имао да подари; то је, свакако, највеће и најлепше дело доброте и последња мећа Његове доброте.

17. Такво је дело домостроја Божијег, који је ради људи извршен. Наиме, Бог овде није само предао човечанској природи некакво добро, задржавајући при том већи део за себе, него је у њу положио сву пуноћу Божанства, односно читаво

Своје природно богатство. Због тога је апостол Павле и рекао да се у Јеванђељу показује правда Божија: „*Јер се у њему открива правда Божија*“.³⁰ Наиме, ако има врлине и правде Божије, то је, свакако, изобилно предавање добара свима и човеково заједничарење у Његовом блаженству. Због тога су најсветије Тајне са правом назване дверима правде, јер их је крајња Божија доброта и љубав према људском роду, односно божанска добродетел и праведност, начинила нашим улазом у небо.

18. Господ је и са једним другим циљем постао овај знамен и даровао нам те двери и показао тај пут - ради суда и праведности. Јер, није погубио заточенике, већ је дао откуп; и свезао је силнога ђавола, који беше осуђен не због тога што Господ има већу силу, већ праведним судом. И тако је царовао над домом Јаковљевим, уништивши тиранију у душама људским не зато што је био у стању да је уништи, већ зато што то беше праведно. То је имао на уму псалмопојац кад је рекао: „*Благост је и правда подножје престола Твојему*“.³¹ Није праведност Божија само раскрилила те двери, већ је кроз њих и она сама доспела до нашега рода. Јер, у прва времена, пре но што Бог беше дошао људима, није се могло наћи праведности на земљи. Да је праведности уопште било, она Богу свакако не би промакла; него се Он Сам нагнуо са неба и потражио је - али је

³⁰Римљ. 1,17.

³¹Пс. 89,14-

ипак није нашао: „Сви су зашли, вели псалмопојац, сви се покварили, нема никога добро да твори, нема ниједнога”.³² Кад се, међутим, истина из земље јавила онима који су пребивали у тами, лаж и сенци, тада се праведност по први пут нагнула са небеса и уистину и потпуно се људима показала. И оправдали смо се, ослободивши се најпре од окова и кривице, јер нас је Онај Који никакву неправду није учинио, оправдао крсном смрћу, на коју беше осуђен због наших дрскости; а потом, кроз ту смрт, постадосмо и пријатељи Божији и праведници. Јер, Спаситељ нас Својом смрћу није само избавио и приближио Оцу, него је и нама дао власт да будемо деца Божија.³³ Примивши на Себе тело, присајединио је Себи и нашу природу, а силом светих Тајни сједињује свакога од нас са Својим Телом, и на тај начин сеје у нашим душама Своју праведност и Свој живот. Тако је људима постало могуће да кроз свете Тајне и познају истинску праведност и да је остварују.

19. Ако је, по речима Светога Писма, било много праведника и пријатеља Божијих и пре но што је дошао Онај Који нас је оправдао и спријатељио са Собом, треба промислити првенствено о њиховом времену, а потом о будућем. Они су, наиме, приправили себе и били готови да похитају ка праведности чим се она појави; да се избеаве из окова чим се нађе откуп; да виде чим

³² Пс. 14,3.

³³ Јов. 1,12.

се светлост назре; да се уздигну изнад слова Мојсијевог закона чим се истина покаже. Но, иако се праведници налазе у истим оковима као и грешници и трпе исту тиранију, ипак се они разликују од њих по томе што су тешко подносили оно заточеништво и ропство, и молили су се да буду разрушене тамнице и раскинути они окови, и жудели су за тим да виде како заточеници газе главу тиранинову; грешнима се пак ово стање није чинило страшним и били су задовољни ропством. А у оне блажене дане беху и неки који нису прихватили Сунце Које се над њима појавило и који су покушали да Га угасе, чинећи све што су могли како би Његову светлост одагнали. Због тога су - када се Цар појавио - они први ослобођени тираније пакла, а ови други остали у оковима.

20. Као што се код болесних дешава, они који на сваки начин трагају за излечењем и на лекара гледају са благодарношћу, често бивају бољи и трпељивији од оних који и не знају да су болесни, те упорно одбијају лекове (јер њих, како ми се чини, лекар назива здравима још пре него што их излечи, ако своје умеће не сматра мањим од болести). На исти начин је и Бог у она времена назвао неке људе праведнима и Својим пријатељима јер су они принели све што је до њих и сваку могућу праведност показали, што их је учинило достојнима да буду ослобођени кад се појавио Онај Који је био у стању да их ослободи, али их још не беше ослободио. Па ипак, то је била истинска праведност, и они су,

како каже Соломон, били у миру и у руци Божијој³⁴ кад су тело у земљу полагали - а овако, кад су одлазили из овог живота, очекивао их је ад. Истинску врлину и пријатељство према Богу није наш Владика спустио к нама као да је оно негде далеко постојало, већ га је Он Сам у овај свет унео; и није пронашао пут који већ узводи на небо, него га је Он Сам пропутио. Јер, да га је било, пошли би њиме и неки други од оних људи; а овако „*нико се није попео на небо осим Онај који сиђе с неба, Син Човечији, који је на небу*“.³⁵ А пошто пре Христове крсне жртве није било могуће наћи отпуштење греха и избављење од казне, шта о оправдању треба да мислимо? Јер, није било природно, чини ми се, да у хору пријатеља Божијих стоје они који се са Њим још не беху спријатељили, нити да победничким венцем буду окићени они који су још увек носили окове. Уосталом, ако је оно старо-заветно јагње остварило свако искупљење, какве је потребе било за овим Другим? Јер, ако су праобрази и слике донели благостање које се искало, узалуд је онда истина и стварност Јеванђеља. Каквог би смисла имало уништење непријатељства Христовом смрћу, рушење преградног зида који је међу нама, раћање мира и доброте, и све друго што је томе слично, да је било пријатеља Божијих и праведника и пре оне крсне жртве?

³⁴ Прем. Сол. 3,1; 3,3.

³⁵ Јов. 3,13.

21. А објашњење је ово: тада нас је са Богом сједињавао Закон, а сада вера и благодат и све што је са њима у вези. По томе се, дакле, јасно може закључити да је заједница људи са Богом тада представљала служење, а сада синовство и пријатељство - јер Закон је подобан слугама, а пријатељима и синовима приличи благодат и вера и слобода пред Богом. Из свега тога очито је следеће: као што је Спаситељ „Прворођени из мртвих”,³⁶ те без Његовога Васкрсења нико од умрлих не би могао оживети за бесмртни живот, на исти начин је Он Сам довео људе до светости и до праведности. Указао је на то и Павле пишући како је Христос као претеча ступио у Светињу ради нас.³⁷ Заиста, ушао је у Светињу: приневши Себе Оцу, уводи тамо и оне који су вољни, оне који заједничаре у Његовом погребу - али не тако што умиру као Он, већ тако што кроз бању крштења изображавају ону смрт, и објављују Га на свештеној Трпези, те бивају помазивани и, на неизрецив начин, хране се Њим истим Који је умро и васкрсао. Па пошто их је кроз те двери увео у Царство, Он их и ка венцима славе води.

22. Ове двери су много поштованије и корисније од рајских двери. Јер, оне рајске се никоме не могу отворити ко не прође најпре кроз ове двери; и оне су двери затворене, док су ове отворене. Оне, опет, могу и да изведу оне који се унутра налазе, док ове само уводе, а никога не

³⁶ Кол. 1,18.

³⁷ Јевр. 6,20.

изводе; исто тако, оне двери могу и да се затворе - као што су се, уосталом, и затвориле - док су код ових застор и преградни зид разрушени и уништени, и није више могуће подићи преграду, начинити вратнице и раздвојити светове некаквим зидинама. Јер, небеса нису само отворена већ су и поцепана, каже чудесни Марко,³⁸ показујући тиме да нису остале никакве вратнице или довраци, нити икакав застор. А Онај Који је спријатељио и сјединио и помирио горњи свет са оним што је доле, и Који је разрушио преградни зид,³⁹ рекао је блажени Павле, не може се Сам Себе одрећи.⁴⁰ Јер, било је потпуно природно да се оне рајске двери, које су за Адама биле отворене, затворе кад он више није пребивао тамо где је требало. Но, ове двери је отворио Сам Христос, Који није починио греха, нити може згрешити,⁴¹ јер „*правда Његова, вели, траје довека*".⁴² Због тога је нужно да ове двери остану отворене и да воде ка животу, а да никоме не пружају излазак из живота. Јер, Спаситељ каже: „*Ја дођох да живот имају*"⁴³ Заиста, то је живот који је Господ са Собом донео кад је у овај свет дошао: да приступајући Њему кроз свете Тајне, хришћани постају заједничари Његове смрти и причасници Његовога страдања, а

³⁸ *Марк. 1,10.*

³⁹ *Еф. 2,14; 16.*

⁴⁰ *ПТим.2,13.*

⁴¹ / *Петр. 2,22.*

« *Пс. 111,3.*

« *Јов. 10,10.*

без тога се вечна смрт не може избећи. Јер, немогуће је да ступи у живот онај ко се не крсти водом и Духом,⁴⁴ нити могу живети у Њему они који нису јели Тело Сина човечијег и пили Крви Његове.⁴⁵

23. Сагледајмо све од почетка. Није било могуће да у Богу живе они који нису умрли за грех, а једино је Бог Тај Који може да усмрти грех. Али, то исто требало је да учине и људи који су - због тога што су својом властитом вољом поражени - имали право да изнова покушају да извојују победу, али се нису могли ни приближити томе јер већ беху постали слуге греха. Па како да будемо јачи од греха, кад смо слуге његове? Чак и да смо већи, „*нема слуге изнад господара својега*".⁴⁶ Дакле, човек, који је био дужан да ту обавезу узме на себе и да извојује победу, робовао је онима које је борбом требало да надвлада, а Бог је био у стању да то учини, али никакве обавезе није имао - због тога ниједан од њих није ту борбу на себе узимао. И тако је грех живео, и није више било могуће да нам се роди истински живот, јер један беше тај који је имао да понесе победнички стег, а други - који је био у стању то да учини. Због тога је требало да се споји ово и оно, те да обе природе припадну једном те истом, односно ономе који је требало да ступи у борбу и ономе који је у стању да однесе победу.

⁴⁴ *Јов. 3,5.*

⁴⁵ *Јов. 6,54.*

⁴⁶ *Мат. 10,24.*

24. Управо се то и збило. Бог је преузео на Себе борбу за људе, јер је био и човек; а човек побеђује грех, пошто је био чист од свакога греха, јер је био Бог. И на тај начин, пошто је грех пао, човечанска природа се ослобађа од сваке срамоте и бива овенчана победничким венцем. Тиме, међутим, још увек није победио, нити се борио, нити се од оних окова избавио сваки појединачни човек, него је то учинио Сам Спаситељ свим оним Тајнама којима је свакоме човеку подарио власт да усмрђује грех и да постане заједничар Његове велике победе. Па иако је након тог победничког знамена требало да буде овенчан и да тријумфује, Он је искусио и ране, и крст, и смрт, и све што уз то иде - *„уместо предстојеће Му радости, како каже апостол Павле, претрпе крст, не марећи за срамоту“*.⁴⁷ Није учинио никакву неправду због које би то као казну примио, нити је икакав грех починио, нити је на Њему било икакве кривице због које би ужасни и бесрамни оговарач могао да га оптужи - иако су ране и патња и смрт од самог почетка били одређени као казна за грех. И зашто би то допустио Господ, Који је толико човекољубив? Јер, сигурно није природно да доброта налази радост у смрти и пропадљивости. Због тога је Бог после човековог сагрешења одмах дозволио смрт и патњу - не да би тиме казнио онога ко је погрешио, већ пре свега да би болесноме пружио лек.

⁴⁷ Јевр. 12,2.

25. Но, пошто та казна није могла бити примењена на оно што је Христос чинио, и пошто у Спаситеља не беше ни трага од болести коју би исцелио примљени лек, сила оне чаше страдања прелази на нас и усмрћује грех који је у нама, а ране Онога Који је био недужан, постају казна за нас који смо за много шта одговорни. А пошто је казна била велика и чудесна, и већа него што је било потребно да би била сразмерна људским злоделима, њено дејство се није ограничило само на то да ослобађа од кривице за злочинства, већ је и толико мноштво добара донела да земаљски људи, иако су непријатељи Божији, спутани окривима, поробљени, обешчашћени, ипак могу и на само небо да се уздигну и да тамо, заједно са Богом, постају причасници Царства Његовог. Јер, она смрт Христова беше толико драгоцену да је човечији ум ни замислити не може. Па ако је Спаситељ допустио да за оно мало новца буде продат убицама, било је то зато да и на тај начин покаже Своје сиромаштво и Своју беду. И тако је, наиме, с једне стране најпре продат, подносиће судбину робова како би зарадио поругу - јер, понижење које је ради нас трпео, сматрао је Својом зарадом - а са друге стране, продат је за мале паре како би показао да је смрт, до које је Он за овај свет доспео, Његов дар и да никакве плате за то нема. Умро је добровољно, не наневши никоме никакву неправду, ни у свом личном животу нити у јавном деловању; тако је и Својим убицама пружио много више праштања него што су они сами прижељкивали и надали се.

26. А зашто све ово говорим? Бог је умро; Крв Божија проливена је на крсту. Шта драгоценије може бити од ове смрти? Шта ужасније? Колико ли је сагрешила човечија природа те је божанска правда требало да је ослободи? Колико велика мора да је била повреда да би била сразмерна силини тога лека? Грех је, дакако, некаквом казном морао бити уништен, а ми, претрпевши достојну казну, да се избавимо од кривице због својих сагрешења Богу. Јер, Онај Који је једном казнио, не може изнова оптуживати за оно за шта је казну већ наложио. А није било ни једног човека који је био чист и без кривице, и да је за друге пострадао - пошто човек ни за своје искупљење не био био довољан, а камоли за искупљење целог лудскога рода чак и кад би безброј пута могао умрети. Јер, шта би недостојно могао претрпети срамотни слуга који је царску икону уништио и толико страшно похулио? Због тога је безгрешни Владика умро, претрпевши свакакву беду: као човек подноси страдања, полагајући рачуна за људе, а као Бог и Владика ослобађа људски род од кривице, и онима који су поробљени, дарује слободу, за којом Он никакве потребе није имао.

27. Том силом, дакле, истински живот кроз Спаситељевоу смрт силази к нама. Начин да тај живот у своје душе доведемо јесте савршавање светих Тајни, бања светог крштења, миропомазање, уживање Дарова са свете Трпезе. Јер, кад тако чинимо, Христос се настањује и борави у нама; сједињује се и постаје близак са нашим бићем; гуши у нама грех и улива у нас живот и си-

лу, чинећи нас учесницима у Његовој победи (о, какве ли доброте!). Па кад се окупамо водом крштења, Он нас украшава венцем славе, а кад приступимо светој Трпези, проглашава нас победницима.

28. Али, по каквој логици победа и венац славе - као плодови труда и зноја - претходе бањи крштења и светоме миру и Трпези? Јер, чак и кад се не боримо нити се трудимо око њих, ми ипак певамо химне тој борби, дивимо се победи, клањамо се знамењу и показујемо према Победнику силну и неизрециву љубав. А оне повреде и ране и смрт присвајамо и свим могућим средствима их ка себи привлачимо, те једемо од Тела умрлога и васкрслога Господа. Због тога је природно да уживамо у добрима која произлазе из оне смрти и из оних борби.

29. Јер, када би какав тиранин био ухваћен и предат на суд, па дође неко и затражи да се он пусти, узносећи химне његовој тиранији и захтевајући да буде овенчан венцем славе, па каже како ће умрети ако овај падне, и почне осућивати законе и бунити се против правде, и то не са стидом или скривајући лукавство, већ дрско и захтевно и надмено - како бисмо о њему судили? Зар му не бисмо одредили исту казну као и тиранину? То је свакоме јасно. Наравно да ће потпуно супротно бити са оним ко се диви неком одличнику, па му се радује као победнику и победничке венце му плете, кличе му и све присутно гледалиште подиже на ноге, те се са великим задовољством клања ономе који је тријумфовао; обасипа му главу пољупцима и стиска му десницу, и толико се оду-

шевљава за тог војсковођу који је однео победу, као да је он сам тај чија глава треба да буде украшена победним венцем. Заиста, тај би човек, приликом одлучивања разборитих судија, заједно са победником требало да има удела у примању трофеја, као што би онај од малочас, како ми се чини, могао да подели казну са тиранином. Јер, ако смо за оне који су грешни, сачували казну која им приличи и захтевали одговорност за њихове зле намере и мишљење, још мање је природно да оне који су добри лишимо онога што је победницима припало. А ако се догоди и то да онај који је ону победу постигао нема потребе за почастима, већ најважнијим сматра да свога следбеника види како блиста усред скупа, и то што ће његов пријатељ бити окићен венцем славе сматра трофејем који одговара његовој борби - како онда неће бити праведно и потпуно природно да овај без зноја и опасности стекне победни венац?

30. То, дакле, и нама може да обезбеди ова бања крштења, и Вечера светог Причешћа, и целомудрено обиље светога мира. Јер, кад смо у свештене Тајне посвећени, тада тиранина ђавола коримо и плујемо и одвраћамо се од њега, а Победника славимо, и дивимо Му се, и клањамо Му се, и љубимо Га свом својом душом, тако да сувишном љубави као хлебом бивамо насићени, као миром помазани и као водом окупани.

31. Јасно је, свакако, да је Господ ту борбу ради нас преузео, а да бисмо ми победили, прихватио је да Он умре, те није неприродно и неприлично да кроз те Тајне доспевамо до победних венаца. Јер ми, заиста, силну вољу показује-

мо, па чувши како та вода крштења има снагу смрти и погребeња Христовог, ваљано верујемо и вољно јој приступамо и погружавамо се у њу. А Онај (Који не даје мало и Који Своје следбенике не удостојава малих дарова), дочекује нас добрима која потичу од Његове смрти и погребeња; не дарује нам никакав венац нити нам предаје славу, већ самога Победника, односно предаје нам Самога Себе овенчаног славом. И тако, израњајући из воде, Самога Спаситеља носимо у својим душама, у својим главама, у својим очима, у самим утробама, у свим својим удовима - Њега, Који је чист од греха и ослобођен од сваке пропадљивости; онако како је Он васкрсао и појавио се ученицима и узнео се на небеса, како ће опет доћи да затражи благо које нам је даровао.

32. А пошто се тако родимо и будемо запечатени Христом као некавим обличјем и образом - да не бисмо затим какво страно обличје увели - Он у својој власти држи улазе живота. И кроз оне органе кроз које уводимо ваздух и храну, помажући тако животу тела, кроз њих Он Сам ступа у наше душе и заузима обоја врата: кроз једна улази као миро и као миомирис, а кроз друга као Храна. Јер Га и удишемо и бива нам Храна. И пошто тако кроза сва та средства сједини и помеша Себе са нама, Он чини да постанемо Његово Тело, а Он Сам бива за нас оно што је глава за удове тела. Због тога заједно са Њим и учествујемо у свим добрима, јер Он је Глава, а што припада глави, свакако се и на тело преноси. А могао би се неко чудити и томе што заједно са Њим не

узимамо учешћа у Његовим ранама и Његовој смрти, него се Он Сам борио са тим, а нас је учи- нио Својим заједничарима онда кад је победним венцем требало да буде овенчан.

33. То је, дакако, знак неизрецивог човекољубља - али знак који није лишен разумности и свога природног тока. Јер, сјединили смо се са Христом после распећа; а пре но што је умро, ништа заједничко са Њим нисмо имали. Он је, наиме, био Син, и то љубљени, а ми смо били опаки, и слуге и непријатељи Његови у својим помислима; но, кад је Он умро и кад је положен откуп за нас, и кад су ћаволски окови уништени, тада смо задобили слободу и усиновљење, и постали смо удови оне блажене Главе. Од тада, дакле, све што припада Глави, постаје и наше. И сада, ево, безгрешни излазимо из воде крштења, светим миром учествујемо у Његовим благодатним даровима, а преко свете Трпезе живимо истим животом као Он. А у будућем веку бићемо богови пред Богом и наследници истих добара са Њим, цароваћемо у истоме Царству са Њим - наравно, ако не ослепимо сами себе у овоме животу и не раздеремо царски огртач. Јер, ми само једно можемо принети овоме животу у Христу - да се држимо дарова, да чувамо благодат и да не одбацујемо венац који нам је Бог исплео уз много зноја и муке.

34. То је живот у Христу, који је, свакако, у светим Тајнама садржан, али коме, како се чини, и човечански труд може дати свој допринос. Према томе, ко о том животу хоће да говори, мора најпре да размотри сваку од светих Тајни, а затим да сагледа учинак врлине.